

Joan F. Mira

CONTRAPUNT

La cultura homosexual

Els homosexuals americans han estat els primers a plantejar-se el terrible dilema: ¿Indiferència o integració? Quan la condició o preferència sexual deixa de ser—si és que efectivament ha deixat de ser— un estigma o la condemna a un ghetto d'empestats, quan és possible ja fer la mateixa vida que "els altres" sense que la pròpia "diferència" siga cap obstacle, ¿a què queda reduïda la *diferència*?

Per a uns, la "diferència" és simplement una qüestió estrictament de preferències sexuals, i fora d'això poca cosa: els homosexuals serien exactament com "els altres" en tot, excepte en un sol punt, i aquest punt pertany només a la vida privada. Des del moment que la societat respecta aquesta vida privada, s'ha acabat el problema i les tensions: el que cal, doncs, és no pretendre ser "diferents" en res, tot mantenint la preferència sexual. L'homosexualitat no és una identitat.

Per a uns altres, això seria la desgràcia final. És justament "la forma de vida homosexual" la que està en perill de desintegrar-se i desaparèixer. La identitat homosexual es desfà per dissolució en el cos general de la societat, la "cultura homosexual" deixa d'existir. Ser "diferent" en la condició sexual implicava identitat separada, marginalitat, formar part d'un grup especial amb perspectives, normes i valors específics, implicava tensió i repressió, etc. Implicava totes aquelles coses que delimiten una vida de grup a banda, una manera de viure, de "ser" una cosa especial dins de la societat més àmplia. Com ser gitano, o com ser jueu. Ser acceptat és el camí a la integració, integrar-se és fer-se igual, deixar de ser diferent és deixar de ser *jueu* o *gitano*, reduir la diferència a un matís de la pell o a unes pràctiques religioses, a uns detalls purament accidentals.

¿Què fer, doncs? ¿Exhibir orgullosament la pròpia diferència (fenomen propi de tots els grups oprimits que intenten afirmar una identitat separada) enfront del grup majoritari? ¿Reforçar uns lligams interns i una forma de vida particular, crear "ambients" propis i propicis? ¿O, pel contrari, mirar de no distingir-se, passar desapercebuts, viure una honesta existència d'aire familiar i neutre? En definitiva, ¿ser "diferent" de manera esclatant i visible, o ser-ho de manera privada i discreta? Ser com "els altres" o no ser com "els altres", aquesta és la qüestió. *Abans*, quan calia per força amagar-se i dissimular, la qüestió no es plantejava en aquests termes, o no de manera tan clara i general. Ara, sí.

Als Estats Units, ja han aparegut piles de llibres i d'articles en favor d'una postura i d'una altra. A França, un llibre de valor desigual, *Le Rapt de Ganymède*, de Dominique Fernandez, enfoca el tema cap a un punt molt concret: la producció cultural dels homosexuals, el que ell en diu —com a conjunt de creacions literàries, musicals, plàstiques, etc.— *cultura homosexual*. Ara bé, la "cultura homosexual" seria un efecte, no desitjat però real de la societat repressiva, de la condició de l'homosexual com a marginal i perseguit: no hi hauria "cultura homosexual" més que quan l'obligació de dissimular l'homosexualitat o d'expressar-la per mitjans indirectes força l'escriptor —o el pintor, o el músic— a inventar un llenguatge al·lusiú. Si tal obligació desapareix, l'artista homosexual ja no es diferencia en res dels "altres".

¿I per què? Simplement perquè el sexe és la cosa menys interessant i menys important en una "cultura homosexual":

l'important és el rebuig de la normalitat, l'elecció de la marginalitat, el fet d'estar apartat, de sentir i pensar de manera diferent a la massa, de no

admetre els mateixos valors que la societat en conjunt, el fet de seguir, amb la consciència de totes les tensions i riscos que això significa, un camí propi i diferent, no per exhibir-lo, sinó per aprofundir i expressar la pròpia singularitat. Hom no és homosexual de la mateixa manera que uns altres són heterossexuals. O no ho era, quan la repressió legal o social ho feia impossible. I per tant un escriptor homosexual, per exemple, tampoc no podia escriure "igual". Almenys en determinats contextos i sobre determinades situacions.

Posat en termes concrets: en un temps de permissivitat com aquest, ¿Proust, per exemple, seria encara Proust?, ¿escriuria de la mateixa manera, amb els mateixos vels i al·lusions, amb els mateixos matisos i contenció, les coses que va escriure? I un Proust escrivint "amb plena llibertat", ¿indria el mateix valor literari que el Proust "reprimat"? ¿I García Lorca, Walt Whitman, Rimbaud, Verlaine i tants altres? És difícil saber com escriure *ara*. O, per posar una altra mena d'exemple, la personalitat tan absolutament singular d'un Fernando Pessoa, ¿hauria evolucionat igual —i per tant, hauria produït la mateixa classe d'obra literària— en una societat "alliberada"? No és gens segur.

Si la "cultura homosexual" (com a forma de vida, com a forma d'identitat, i eventualment com a producció estètica) estava condicionada per la repressió i la marginació, ¿què serà ara, en temps d'integració i de llibertat? ¿o ja no serà res especial, i serà millor així? Són preguntes, només.